

**ING BANK ŚLĄSKI
BIURO MAKLERSKIE**

ING BANK ŚLĄSKI Spółka Akcyjna
ul. Sokolska 34, 40-086 Katowice

KRS 0000005459
Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach
Wydział VIII Gospodarczy

NIP 634-013-54-75
Kapitał zakładowy – 130 100 000,00 zł
Kapitał wpłacony – 130 100 000,00 zł

Informacje o instrumentach finansowych, którymi można handlować za pośrednictwem Biura Maklerskiego i ich ryzyku

Spis treści

I. Informacje podstawowe	3
II. Charakterystyka instrumentów finansowych i powiązanego z nimi ryzyka	3
A. Obligacje	3
B. Akcje	4
C. Prawa do Akcji (PDA).....	5
D. Prawo poboru	5
E. Kontrakty terminowe	6
F. Certyfikaty inwestycyjne.....	7
G. Produkty strukturyzowane.....	7
H. ETF-y.....	8
III. Ryzyka wspólne dla inwestycji w instrumenty finansowe	8
A. Ryzyko zmienności ceny instrumentu	9
B. Ryzyko wystąpienia siły wyższej	9

I. Informacje podstawowe

Inwestycje w instrumenty finansowe wiążą się z ryzykiem, które może spowodować utratę części lub całości zainwestowanych środków. Wysokość możliwych zysków i strat oraz potencjalne ryzyko jest uzależnione od wielu czynników. Są to m.in. rodzaje instrumentów, czynniki ekonomiczne oraz sytuacja gospodarcza w Polsce i na świecie.

Inwestując na rynku kapitałowym, pieniężnym lub walutowym, dodatkowo jesteś narażony na ryzyko wynikające z funkcjonowania tych rynków.

II. Charakterystyka instrumentów finansowych i powiązanego z nimi ryzyka

Poniżej opisaliśmy instrumenty finansowe, którymi możesz handlować korzystając z usług naszego biura maklerskiego oraz powiązane z nimi ryzyka. Pamiętaj, że są to ogólne informacje. Więcej możesz się dowiedzieć z informacji publikowanych przez emitentów, regulacji dotyczących funkcjonowania rynków oraz z innych powszechnie dostępnych źródeł informacji.

A. Obligacje

Obligacje są papierami wartościowymi emitowanymi w serii, w której jedna strona transakcji (emitent), stwierdza, że jest dłużnikiem drugiej strony (obligatariusza). Obligacje mogą nie mieć formy dokumentu. W takim przypadku prawa i obowiązki emitenta i obligatariuszy są określone w warunkach emisji.

Emisja obligacji jest formą zaciągnięcia kredytu, w której kredytodawcą jest obligatariusz, a kredytobiorcą emitent obligacji. To zobowiązanie jest spłacane przez emitenta w ściśle określonym czasie wraz z odsetkami, których sposób naliczania jest określony w warunkach emisji. Wysokość tego zobowiązania to wartość nominalna obligacji, a termin jego zwrotu przez emitenta to termin wykupu obligacji.

Wyróżniamy kilka rodzajów obligacji:

- a) ze względu na emitenta
  - obligacje skarbowe,
  - obligacje przedsiębiorstw,
  - obligacje komunalne.
- a) ze względu na oprocentowanie
  - obligacje o stałym oprocentowaniu,
  - obligacje o zmiennym oprocentowaniu,
  - obligacje zerokuponowe.

Obligacje podobnie jak inne instrumenty finansowe wiążą się z ryzykiem. Wśród nich wyróżniamy:

- a) ryzyko niedotrzymania warunków – ryzyko niewywiązania się emitenta z obowiązku wykupu obligacji lub zapłaty odsetek,
- b) ryzyko stopy procentowej – dochód z obligacji może się zmienić z powodu zmian stóp procentowych na rynku,
- c) ryzyko reinwestycji - jest związane z sytuacją, w której dochody (płatności odsetkowe) z tytułu posiadania obligacji są reinwestowane przy innej stopie procentowej niż stopa zwrotu,
- d) ryzyko kredytowe – ryzyko utraty płynności finansowej emitenta, co może spowodować jego niewypłacalność,
- e) ryzyko wykupu na żądanie – odnosi się do obligacji, które mogą zostać wykupione na żądanie emitenta. Występuje, gdy w momencie obniżenia się stóp procentowych nastąpi żądanie wykupu po cenie niższej niż bieżąca cena rynkowa,
- f) ryzyko płynności - wiąże się z trudnością sprzedaży lub kupna obligacji bez niekorzystnego wpływu na jej cenę. Może to być spowodowane brakiem odpowiednich ofert kupna lub sprzedaży obligacji,
- g) ryzyko spadku wartości zabezpieczeń – w przypadku obligacji zabezpieczonych istnieje ryzyko spadku wartości zabezpieczenia co może obniżyć wartość obligacji,
- h) ryzyko ratingu – związane jest z obniżeniem ratingu dla obligacji, co może wpłynąć na niższą cenę jej sprzedaży,
- i) ryzyko walutowe – dla obligacji emitowanych w walutach, w przypadku umocnienia złotówki w stosunku do waluty emisji, istnieje ryzyko poniesienia straty.

B. Akcje

Akcje są papierami wartościowymi, które dają prawo do udziału w spółce, która je wyemitowała. Łączą w sobie szereg praw o charakterze majątkowym i niemajątkowym. Prawa majątkowe to, np. prawo do dywidendy (udziału w zysku spółki) oraz prawa do udziału w podziale majątku w przypadku jej likwidacji. Z kolei do praw niemajątkowych należą m.in. prawo do głosu, prawo do uczestnictwa w walnym zgromadzeniu oraz prawo do udzielenia informacji.

Wśród czynników ryzyka mających wpływ na wycenę akcji danej spółki wyróżniamy:

- a) wyniki finansowe – są one silnie związane z ryzykiem inwestycji oraz z przyszłymi stopami zwrotu z akcji. Im słabsze wyniki finansowe, tym większe prawdopodobieństwo poniesienia straty,
- b) kapitalizacja spółki – im mniejsza kapitalizacja spółki, tym większe prawdopodobieństwo dużych zmian w notowaniach akcji,
- c) płynność spółki – średnia wielkość obrotów spółki w wybranym okresie czasu jest proporcjonalna do zmienności notowań. Im mniejsza wartość obrotów, tym większa zmienność notowań,
- d) podział akcji (split) – akcje, które podlegają podziałowi cechuje duże wahanie wartości. Nadmierny wzrost wartości akcji wywołany informacją o podziale, a niemający pokrycia w sytuacji finansowej spółki, to istotny czynnik ryzyka inwestycyjnego,
- e) ryzyko rynkowe – wynika ze zmian cen aktywów na rynkach. Mogą mieć na nie wpływ m.in. stopy procentowe, kursy walutowe, ceny akcji oraz ceny towarów,
- f) ryzyko makroekonomiczne - związane z wrażliwością rynku kapitałowego na krajowe i światowe czynniki makroekonomiczne, takie jak tempo wzrostu gospodarczego, czy poziom inflacji,
- g) ryzyko branżowe - związane ze wzrostem konkurencji dla spółki, spadkiem popytu na produkty sprzedawane w danej branży, a także ze zmianami technologicznymi,

- h) ryzyko specyficzne spółki - związane jest z działalnością gospodarczą danej spółki. Wpływ na nie może mieć m.in. zarządzanie firmą, płynność, bankructwo firmy, procesy sądowe, czy różne skandale związane ze spółką.

Posiadanie akcji jest także związane z ogólnymi rodzajami ryzyka, które dotyczą inwestowania w obrocie zorganizowanym, takimi jak: ryzyko płynności, ryzyko zawieszenia bądź ryzyko wycofania emitenta z obrotu zorganizowanego.

Dodatkowo, w przypadku korzystania z możliwości składania zleceń bez pełnego pokrycia występuje:

- a) ryzyko spłaty zobowiązań - zobowiązanie do spłaty w określonym dniu wynikającym z terminów rozliczania transakcji w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych,
- b) efekt dźwigni finansowej - limit należności, który stanowi wielokrotność posiadanych środków pieniężnych lub instrumentów finansowych, który można wykorzystać na zakup instrumentów finansowych. Zmiana kursu przy efekcie dźwigni powoduje proporcjonalnie większą zmianę wartości nabytych instrumentów finansowych.

C. Prawa do Akcji (PDA)

Prawa do akcji są papierami wartościowymi, które uprawniają do otrzymania akcji osobom, którym przydzielono akcje nowej emisji. Celem praw do akcji jest umożliwienie inwestorom handlu na giełdzie, przed zarejestrowaniem akcji nowej emisji.

PDA mogą być przedmiotem obrotu na Giełdzie Papierów Wartościowych. Handel odbywa się w okresie pomiędzy przydziałem akcji nowej emisji, a ich rejestracją w sądzie. Wartość PDA jest ściśle powiązana z ceną akcji dostępnych w ofercie publicznej.

Z inwestowaniem w PDA związane są wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w akcje. Dodatkowo są one narażone na ryzyko odmówienia przez sąd rejestrowy wpisu podwyższenia kapitału zakładowego. To może skutkować zamrożeniem zainwestowanych środków, do czasu ich zwrotu przez spółkę.

D. Prawo poboru

Prawo poboru jest papierem wartościowym związanym z emisją nowych akcji przez spółkę. Polega ono na pierwszeństwie w objęciu akcji nowej emisji przez dotychczasowych akcjonariuszy, proporcjonalnie do liczby posiadanych już akcji. Korzystając z prawa poboru dotychczasowi akcjonariusze mają możliwość zachowania procentowego udziału w spółce.

Ważną cechą jest to, że prawo poboru może być przedmiotem obrotu jako samodzielny papier wartościowy. W przypadku braku zainteresowania objęciem akcji nowej emisji przez dotychczasowych akcjonariuszy, mogą oni sprzedać prawo poboru. To umożliwia nabycie akcji nowej emisji przez inwestorów, którzy dotychczas nie byli akcjonariuszami danej spółki.

Główną cechą tego instrumentu finansowego jest krótki czas funkcjonowania w obrocie zorganizowanym. Posiadacz praw poboru powinien zapisać się na akcje nowej emisji z ich wykorzystaniem lub sprzedać je najpóźniej w ostatnim dniu notowań praw poboru. W innym wypadku

nie otrzyma zapłaty w momencie ich wygaśnięcia. Zmienność cen praw poboru może być znacząca. Zależy ona od różnicy ceny dotychczasowych akcji i ceny emisyjnej nowych akcji.

Z inwestowaniem w prawa poboru związane są wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w akcje.

E. Kontrakty terminowe

Kontrakty terminowe są instrumentami finansowym będącymi rodzajem umowy zawartej pomiędzy dwiema stronami. Jedna strona umowy zobowiązuje się do kupna, a druga do sprzedaży określonej ilości instrumentu bazowego. Transakcja odbywa się w określonym czasie w przyszłości, po określonej cenie. Instrumentami bazowymi dla kontraktów mogą być między innymi: waluty, indeksy giełdowe, akcje, obligacje, towary, stopy procentowe. Kurs kontraktów terminowych wyraża się w punktach, a cenę ustala się mnożąc kurs przez odpowiedni mnożnik, który różni się w zależności od typu kontraktu (instrumentu bazowego, który jest częścią kontraktu)

Inwestor, który kupił lub sprzedał kontrakt terminowy, ma otwartą pozycję, odpowiednio długą lub krótką. Obrót kontraktami odbywa się na giełdzie, dzięki czemu obie strony transakcji mogą utrzymywać go do dnia wygaśnięcia kontraktu lub wycofać się z rynku (zamknąć pozycję) przed terminem. Aby zamknąć kontrakt przed terminem, inwestor powinien wykonać transakcję odwrotną w takiej samej ilości. Kupujący powinien sprzedać kontrakt, a sprzedający kupić.

Istotną częścią inwestowania w kontrakty terminowe może być zobowiązanie inwestora do wniesienia depozytu zabezpieczającego. Minimalną wartość depozytu wnoszonego do przedsiębiorstwa inwestycyjnego określa właściwa izba rozrachunkowa, która rozlicza i gwarantuje wszystkie zawarte na danym rynku transakcje. W większości przypadków wartość depozytu jest codziennie aktualizowana. Codzienne odbywają się rozliczenia rynkowe, które skutkują koniecznością uzupełnienia depozytu lub jego zwrotu. Jeżeli jego wartość spadnie poniżej określonego poziomu, inwestor musi go uzupełnić - najpóźniej przed rozpoczęciem notowań na rynku kontraktów terminowych, w następnym dniu rozliczeniowym po dniu, w którym nastąpił spadek depozytu zabezpieczającego. Jeżeli w czasie trwania sesji, nastąpi spadek depozytu zabezpieczającego poniżej 50% wysokości, przedsiębiorstwo inwestycyjne może zamknąć otwarte pozycje. Wysokość depozytu zabezpieczającego określa Komunikat Biura Maklerskiego.

Niewielka wartość depozytu w stosunku do wartości transakcji powoduje, że kontrakty terminowe cechuje duża dźwignia finansowa. Pozwala to osiągnąć duże zyski, przy zaangażowaniu tylko niewielkiej kwoty, którą stanowi depozyt. Inwestor powinien liczyć się również z możliwością straty całości zainwestowanego kapitału, a nawet z potencjalną stratą przekraczającą początkowe zaangażowanie w depozyt zabezpieczający. Zarówno zyski, jak i straty z inwestycji w kontrakty terminowe są zwielokrotnione w porównaniu do wyników osiągniętych na rynku kasowym.

Z inwestowaniem w kontrakty terminowe związane są wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla instrumentów bazowych, które są częścią kontraktu. Dodatkowo może występować:

- a) ryzyko bazy - ryzyko poniesienia straty na transakcji zabezpieczającej, ze względu na niekorzystne zmiany ceny kontraktów i ich instrumentu bazowego,
- b) ryzyko kredytowe - ryzyko niewywiązania się ze zobowiązania wynikającego z kontraktu przez drugą stronę transakcji. Ryzyko to jest znacząco mniejsze dla kontraktów, które rozliczane są za pośrednictwem izby rozrachunkowej,
- c) ryzyko płynności - płynność niektórych kontraktów terminowych może być niższa od płynności instrumentów bazowych, które są częścią kontraktu

F. Certyfikaty inwestycyjne

Certyfikaty inwestycyjne są papierami wartościowymi emitowanymi przez zamknięte, specjalistyczne zamknięte lub mieszane fundusze inwestycyjne. Ich liczba jest zawsze stała i może się zmieniać jedynie w przypadku nowej emisji. Wartość certyfikatów inwestycyjnych jest uzależniona od wartości portfela inwestycyjnego funduszu. Certyfikat inwestycyjny można przedstawić do umorzenia w terminach przewidzianych w statucie funduszu oraz nabyć w każdej nowej emisji. W przypadku publicznych certyfikatów inwestycyjnych, certyfikat można kupić lub sprzedać tak jak akcję na rynku zorganizowanym.

Możliwości inwestycyjne funduszy inwestycyjnych zamkniętych w porównaniu do funduszy inwestycyjnych otwartych są znacznie szersze, co powoduje, że ryzyko inwestycyjne jest większe.

Główne rodzaje ryzyka związanego z inwestowaniem w certyfikaty inwestycyjne to:

- a) ryzyko zarządzającego, które polega na tym, że zarządzający funduszem inwestycyjnym może podjąć błędne decyzje co do wyboru przedmiotów inwestycji do portfela inwestycyjnego funduszu. Ryzyko to można ograniczyć przez dywersyfikację portfela inwestycyjnego,
- b) ryzyko wynikające z braku dostępu do aktualnego składu portfela inwestycyjnego danego funduszu,
- c) ryzyko związane z koncentracją aktywów lub rynków określonego funduszu, który jest przedmiotem inwestycji,
- d) ryzyko braku możliwości bieżącego określenia dokładnych parametrów inwestycyjnych funduszu, w tym poziomu ryzyka,
- e) ryzyko zawieszenia odkupowania jednostek uczestnictwa przez fundusz inwestycyjny powstające w wyniku braku płynności składników inwestycji funduszu,
- f) ryzyko zmienności wycen jednostek uczestnictwa, która zróżnicowana jest w zależności od typu funduszu,
- g) ryzyko niewłaściwej wyceny instrumentów znajdujących się w posiadaniu funduszu inwestycyjnego

G. Produkty strukturyzowane

Produkty strukturyzowane lub tzw. ETP (Exchange Traded Products) są instrumentami finansowymi, które są przedmiotem obrotu giełdowego. Są złożone z kilku prostszych instrumentów. Ich cena jest uzależniona od wartości określonego wskaźnika rynkowego (tzw. instrumentu bazowego), np. indeksów giełdowych, kursów akcji, surowców, produktów rolnych, koszyków akcji, kursów walut itp. Produkty strukturyzowane są emitowane przez instytucje finansowe np. banki.

Ze względu na nieograniczone możliwości konstrukcji produktów strukturyzowanych, inwestowanie w nie wiąże się z wszystkimi czynnikami ryzyka wymienionymi w tym dokumencie, a są to w szczególności:

- a) ryzyko niedotrzymania warunków – ryzyko niewywiązania się emitenta z obowiązku wykupu produktu strukturyzowanego lub płatności wynikających z konstrukcji takiego produktu,
- b) ryzyko kredytowe - ryzyko niewypłacalności emitenta produktu strukturyzowanego,
- c) ryzyko zmienności kursu złotego w stosunku do innych walut, w których wyrażone są produkty strukturyzowane lub instrumenty bazowe, o które są oparte takie produkty,
- d) ryzyko rynkowe – wynika ze zmienności wartości instrumentu bazowego, o który oparty jest produkt strukturyzowany,

- e) ryzyko płynności - wiąże się z trudnością spieniężenia inwestycji. Przez płynność rozumiemy czas niezbędny do zamiany posiadanych produktów strukturyzowanych na gotówkę. Im dłuższy czas, tym ryzyko płynności jest większe,
- f) ryzyko dźwigni finansowej - wartość początkowa inwestycji w niektóre produktu strukturyzowane jest niska w porównaniu z wartością instrumentu bazowego, o który oparty jest dany produkt strukturyzowany. Zmiana kursu instrumentu bazowego powoduje proporcjonalnie większą zmianę wartości nabytego produktu strukturyzowanego, co znacznie zwiększa ryzyko utraty zainwestowanego kapitału.

Każdy produkt strukturyzowany, który jest notowany na giełdzie posiada prospekt emisyjny oraz tzw. „Warunki końcowe emisji” (Final Terms), w których zawarte są istotne informacje na temat emitenta, konstrukcji instrumentu finansowego i czynników ryzyka charakterystycznych dla produktu strukturyzowanego oraz instrumentu bazowego, o który jest oparty.

H. ETF-y

ETF-y (Exchange Traded Fund) to otwarte fundusze inwestycyjne notowane na giełdzie, które odzwierciedlają zachowania indeksu giełdowego, koszyka akcji lub innych aktywów. Notowane są na takich samych zasadach jak akcje.

W odróżnieniu od Funduszy Inwestycyjnych Otwartych, ETF wyróżnia między innymi:

- a) pasywny styl zarządzania,
- b) tytuł uczestnictwa jest papierem wartościowym,
- c) możliwość nabycia na giełdzie według aktualnej wyceny,
- d) możliwość wielokrotnego kupowania i sprzedawania w ciągu sesji,
- e) publikacja składu portfela na każdej sesji,
- f) wycena w trakcie sesji w oparciu o kwotowania animatora i kursu zawartych transakcji,

ETF-y mogą mieć różny skład portfela inwestycyjnego, czyli sposobu w jaki odzwierciedlają indeks. Fundusz może kupować spółki w proporcjach w jakich wchodzi one w skład indeksu (dokładne odwzorowanie). Może także wykorzystać przy budowie portfela wszystkie lub część spółek wchodzących w skład indeksu, ale w innych proporcjach. Możliwe jest także konstruowanie ETF-u na podstawie samodzielnie tworzonych koszyków spółek, aby odzwierciedlić zachowanie indeksu na którym jest oparty.

Ryzyka inwestowania w ETF-y:

- a) ryzyko rynkowe – ETF-y są oparte o indeksy i ich ceny mogą się wahać. Ruchy cen indeksów bazowych mają bezpośrednie przełożenie na ceny funduszu ETF,
- b) ryzyko walutowe – występuje w przypadku inwestycji w fundusze ETF oparte o zagraniczne indeksy, np. DAX, S&P500. Wahania kursów walut mają wpływ na opłacalność inwestycji,
- c) ryzyko emitenta – ryzyko, że fundusz ETF przestanie być notowany na giełdzie papierów wartościowych.

III. Ryzyka wspólne dla inwestycji w instrumenty finansowe

A. Ryzyko zmienności ceny instrumentu

Zmienność ceny jest miarą ryzyka instrumentu finansowego. Pokazuje jak duże są zmiany wartości instrumentu finansowego w wybranym okresie czasu. Duża zmienność cen oznacza duże wahania.

Na zmienność cen mogą mieć wpływ:

- a) płynność (średnia wielkość obrotu w wybranym przedziale czasu) - im mniejsza płynność, tym większa zmienność,
- b) free float (akcje w wolnym obrocie, które nie są w posiadaniu istotnych akcjonariuszy) - im mniejsze free float, tym większa zmienność,
- c) publikacja ważnej, szczególnie nieoczekiwanej lub odbiegającej od wcześniejszych prognoz informacji.

Skutkiem ryzyka zmienności może być opóźnione zamykanie pozycji w wyniku gwałtownych i znacznych zmian notowań, po kursach znacznie odbiegających od tych, które wystąpiłyby w normalnych warunkach.

B. Ryzyko wystąpienia siły wyższej

Ryzyko wystąpienia siły wyższej, czyli nagłego, zewnętrznego zdarzenia, którego nie można było przewidzieć, zapobiec, ani się przed nim zabezpieczyć. Uniemożliwia ono (w całości lub części) wykonanie zobowiązań umownych.

Wystąpienie siły wyższej może być przyczyną przekłamań w kwotowaniach, realizacji zleceń, bądź braku realizacji zleceń w sytuacjach, gdy takie zdarzenie nie powinno normalnie nastąpić.